

N:o 6.

Af herr **Kennedy**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om ändrade bestämmelser om deltagande i vattenafledningsföretag för boställen och annan staten tillhörig jord.*

Genom Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 6 juli 1849 om deltagande i vattenafledningsföretag för boställen och annan staten tillhörig jord är bland annat föreskrifvet, då fråga om deltagande i sådant företag för något till militie-, civil- eller ecklesiastikstaten anslaget boställe uppstode, att det må på boställsinnehafvaren ankomma, därest han det åstundar, och den ämbetsmyndighet, under hvars närmaste inseeende bostället lyder, därtill lämnar tillåtelse, att med öfrige egendomsinnehafvare i företaget deltaga äfvensom att hvad om boställsinnehafvare sålunda är stadgadt äfven skall gälla för arrendatorer af kungsgårdar eller annan staten tillhörig och genom offentlig ämbetsmyndighet utarrenderad jord.

Beträffande rätt för innehafvare af civil- eller ecklesiastikstaten anslaget boställe eller hemman att vinna delaktighet i odlingslån har Kungl. Maj:t sedermera genom nådig kungörelse den 14 juni 1901 förordnat, att innehafvare af dylikt boställe eller hemman skall vara oförhindrad att för egendomen vinnå delaktighet i odlingslån, därest den ämbetsmyndighet, som har att pröfva, huruvida innehafvaren må tillåtas att för egendomen ingå i vattenafledningsföretag, finner den med företagets utförande åsyftade fördel vara för egendomen afsevärd och fullt motsvara den på egendomen belöpande andel i den beräknade vattenaflednings- och odlingskostnaden.

Afgörandet, huruvida ett boställe eller hemman eller staten i öfrigt tillhörig utarrenderad jord skall deltaga i ett vattenafledningsföretag, är

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 1 Saml. 2 Afd. 1 Band. 5 Häft. (N:is 6—10.) 1

sålunda lämnadt åt boställsinnehafvare eller arrendator och vederbörlig ämbetsmyndighet; men då, sedan först åberopade författning utfärdades, tillkommit bestämmelser, hvilka i väsentlig mån utöfva inflytande på frågan om bestämmanderätten för sådan jords, som här är i fråga, deltagande i vattenafledningsföretag, synes en förrändrad lagstiftning vara erforderlig.

Enligt 76 § i lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879 äger den, som enligt lagens föreskrifter är skyldig deltaga i vattenafledningsföretag, att vinna befrielse från sagda skyldighet genom att afsäga sig den båtnad, som genom företaget beredes hans jord, hvilken afsägelse skall sist före utgången af kalenderåret näst efter det, under hvilket företaget blef fullbordadt, anmälas antingen vid sammanträde i målet inför synemännen eller domstolen eller ock skriftligen hos Konungens befallningshafvande. Ifrågavarande lagparagraf innehåller tillika föreskrift, att har någon gjort sådan afsägelse, falle den delaktighet i företaget, hvarifrån han sålunda befrias, dem till last, som i företaget kvarstå, och vare han, som befrielsen vunnit, i stället pliktig att, sedan frågan om jordförbättringens värde blifvit slutligen afgjord, låta af sin genom företaget förbättrade jord utbrytas och de kvarstående deltagarne tillskiftas lika stor del, som, enligt den i målet verkställda uppskattning, jordförbättringens belopp utgör af jordens hela värde i dess skick efter företagets fullbordan.

Tillämpningen af sistnämnda bestämmelse vid de fall, då staten för sin jord icke deltagar uti vattenafledningsföretag, leder och måste leda därhän, att ett utbrytande eller en styckning af sådan mark länder jordegendomen till skada och förlust, då värdet af den jordförbättring, som skall motsvara jordutbrytningen, i de flesta fall betydligt öfverstiger den på marken belöpande kostnaden för företaget och i alla händelser för jordens brukande olämpliga egofigurer måste uppkomma.

Sedan här ofvan först åberopade författning utfärdades, hafva i flera afseenden förändrade förhållande inträdt.

Icke blott att staten sedan dess förvärfvat betydliga jord- och skogs-komplexer och sålunda numera är egare af betydande vidder, utan jämväl systemet med boställen har ändrats så, att numera endast ett ringa fåtal civile boställshafvare kvarstår.

Genom odlingslånefonden och genom för dess anlitande lindrigare villkor komma numera allt flera vattenafledningsföretag inom landet till utförande än tillföre. På grund häraf måste staten i mycket vidsträckt mån komma uti tillfälle att deltaga i vattenafledningsföretag, och underlåter staten att deltaga i företagen, gäller det ofta ganska afsevärda jordvidder, hvilka kunna komma att utbrytas från staten tillhörig jord. När samtidigt den

rättsåskådning gjort sig gällande, att en jämförelsevis obetydlig och för jordbruksändamål nästan värdelös jordareal icke kan afhändas staten utan att efter en sorgfällig utredning dylik fråga underställes Riksdagens pröfning, vill det synas mig, som om frågor rörande statens deltagande uti vattenafledningsföretag vore af den vikt och betydelse, att sådana frågor afgörande icke må göras beroende af en boställshafvare eller arrendator eller ens vederbörlig ämbetsmyndighet, hvars hufvuduppgift icke är att bevaka jordbruksintresset, utan att dylika för staten såsom jordegare betydelsefulla ärenden böra underställas Konungens pröfning, hvarigenom frågorna efter en fullständigare utredning blifva betraktade från en vidsträcktare synpunkt och därvid jämväl ej lämnas å sido Riksdagens önskingar och uppfattning.

I öfverensstämmelse härmed får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förändrade bestämmelser om deltagande i vattenafledningsföretag för boställen och annan staten tillhörig jord.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm den 23 januari 1903.

James Kennedy,